

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра кримінального правосуддя та правоохоронної діяльності

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

Ефективна комунікація та медіація
підготовки здобувачів третього (освітнього-наукового)
рівня вищої освіти

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Ефективна комунікація та медіація», підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Розробник: Карпінська Наталія Володимирівна, професор кафедри кримінального правосуддя та правоохоронної діяльності Волинського національного університету імені Лесі Українки, доктор юридичних наук, професор.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(д.ю.н., проф. Ленгер Я.І.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри кримінального правосуддя та правоохоронної діяльності

Протокол №2 від 12 вересня 2025 року.

Завідувач кафедри:

(к.ю.н., доц. Фідря Ю.О.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	D 8 – Бізнес, адміністрування та право	Вибіркова
	D 8 ПРАВО	Рік навчання 2-ий
Кількість годин/кредитів 120/4	Організаційно-правове забезпечення сталого розвитку України	Семестр 4
		Лекції 4 год.
		Практичні (семінарські) 4 год.
ІНДЗ: немає	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Самостійна робота 98 год.
		Консультації 14 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

ППП	Карпінська Наталія Володимирівна
Науковий ступінь	доктор юридичних наук
Вчене звання	професор
Посада	професор кафедри кримінального правосуддя та правоохоронної діяльності
Контактна інформація 0506856945; n.karpinska@ukr.net	

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація дисципліни. Вибірковий освітній компонент «Ефективна комунікація та медіація» спрямована на формування у здобувачів освіти системних знань про сучасні моделі міжособистісної та професійної комунікації, переговорні практики, технології врегулювання конфліктів і застосування медіації як альтернативного способу вирішення спорів. У межах курсу розглядаються психологічні, соціальні та правові засади комунікативної взаємодії, етика спілкування, принципи ненасильницької комунікації, техніки активного слухання, аргументації та фасилітації діалогу.

Особлива увага приділяється ролі медіатора, структурі медіаційного процесу, міжнародним стандартам медіації, а також використанню комунікативних інструментів у професійній діяльності юриста, управлінця та науковця. Дисципліна поєднує теоретичні положення з практичними кейсами, що дозволяє сформувати навички конструктивної взаємодії, управління конфліктами та ефективного публічного і професійного спілкування.

2. Мета та цілі освітнього компонента

Метою є формування у здобувачів освіти комплексних компетентностей ефективної професійної комунікації, розвитку навичок ведення переговорів, конструктивного вирішення конфліктів та застосування медіації як сучасного інструменту альтернативного врегулювання спорів.

Завдання дисципліни

- сформуванати розуміння теоретичних засад комунікації та моделей міжособистісної взаємодії;
- розкрити психологічні механізми конфлікту та способи його трансформації;
- ознайомити з принципами, етапами та стандартами медіації;
- навчити застосовувати техніки активного слухання, емпатії та ефективного зворотного зв'язку;
- сформуванати навички аргументації, переконання та ведення переговорів;
- розвинути здатність до конструктивного діалогу у професійному середовищі;
- сформуванати етичні засади комунікації та професійної взаємодії;
- навчити застосовувати медіаційні інструменти у правовій та управлінській діяльності.

3. Вивчення ВОК сприятиме формуванню у здобувачів наукового ступеня таких **soft skills (м'яких навичок)**: безперервний розвиток (lifelong learning) з можливістю переформатування фахових ролей, щоб залишатися релевантними викликам часу, конкурентними в своїй професії; критичне мислення як здатність застосовувати різні розумові стратегії та операції задля якісного аналізу інформації й формування обґрунтованих суджень; стійкість як здатність особи долати виклики конструктивним шляхом, зберігаючи стабільність і функціональність; ефективна комунікація як здатність до продуктивного обміну фактами, ідеями в багатоманітних видах взаємодії; ефективна взаємодія як спроможність згуртуватися задля ефективного застосування знань та ресурсів, реалізації спільних цілей; відповідальність як усвідомлений вибір приймати наслідки власних дій.

4. Структура освітнього компонента

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Консу льт.	Форма контролю/ бали
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи ефективної комунікації						
Тема 1. Комунікація як соціально-психологічний та професійний феномен. Поняття комунікації, її функції, структура та роль у професійній діяльності. Вербальні й невербальні засоби взаємодії.	15	0,5	0,5	14	7	ДС, Т, РЗ/К, Р/ 10
Тема 2. Психологія сприйняття інформації та бар'єри комунікації. Комунікативні установки, когнітивні викривлення, типові помилки спілкування та способи їх подолання.	15	0,5	0,5	14		ДС, Т, РЗ/К, Р/ 10

Тема 3. Активне слухання, емпатія та емоційний інтелект у професійному спілкуванні. Техніки зворотного зв'язку, розвиток довіри, побудова конструктивного діалогу.	16	1	1	14		ДС, Т, РЗ/К, Р/ 10
Разом за змістовим модулем 1	46	2	2	42	7	
Змістовний модуль 2. Медіація та переговорні практики у врегулюванні конфліктів						
Тема 4. Конфлікт: поняття, причини та стратегії поведінки. Типологія конфліктів, стадії розвитку, стилі реагування.	15	0,5	0,5	14		ДС, Т, РЗ/К 10
Тема 5. Переговори як інструмент ефективної комунікації. Стратегії переговорів, аргументація, переконання та управління складними розмовами.	15	0,5	0,5	14	7	ДС, Т, РЗ/К 10
Тема 6. Основи медіації: принципи, стандарти та роль медіатора. Етичні засади, міжнародні підходи до медіації, сфери застосування.	15	0,5	0,5	14		ДС, Т, РЗ/К 10
Тема 7. Етапи медіаційного процесу та техніки фасилітації діалогу. Ненасильницька комунікація, практичні кейси врегулювання спорів.	15	0,5	0,5	14		ДС, Т, РЗ/К 10
Модульна контрольна робота						30
Разом за змістовим модулем 2	60	2	2	56	7	
Усього годин	120	4	4	98	14	100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз закону/судового рішення тощо.

IV. Політика оцінювання

Відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26 червня 2025 р. протокол № 8 Вченої ради (<https://vnu-taskid841251.s3.eu-north-1.amazonaws.com/s3fs-public/inline-files/2025-pro-potochne-i-pidsumk-otsinyuvannya.pdf>) поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи та реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, заслуховування та аналіз доповідей питань, винесених на обговорення, письмове вирішення завдань, письмові відповіді на окремі питання, участь у дискусіях/дебатах,

контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо.

Протягом поточної роботи здобувач освіти має набрати не менше 35 балів (як допуск до складання іспиту).

Максимальна кількість балів за поточний контроль – 70 балів.

Політика викладача щодо здобувача освіти:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність здобувача освіти під час занять;
- своєчасне виконання завдань/робіт, щодо яких встановлено дедлайни.

Не допускається:

- пропуск занять без поважних причин;
- систематичні запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів нормативних актів та в інших навчальних цілях).

Політика щодо академічної доброчесності.

Вивчаючи цей ОК, здобувач освіти погоджується виконувати етичні принципи та визначені законом правила, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватись політики академічної доброчесності, що передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у Положенні про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/02/Polozhennya-pro-plagiat-gruden-24.pdf>, а також у Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Пропущені практичні заняття (незалежно від поважності причини) перескладаються шляхом виконання завдань практичного заняття. За результатами перездачі виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання роботи здобувача освіти на практичних заняттях.

Пропуски на практичних заняттях та негативні оцінки (0 балів) можуть бути перескладені до початку заліково-екзаменаційної сесії відповідно до графіку чергування викладача, затвердженого на кафедрі (каб. В-318). Перескладання екзамену відбувається відповідно до розкладу заліково-екзаменаційної сесії.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач освіти досяг результатів навчання, передбачених ОП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ОК (Порядок визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29 серпня 2024 року https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC_%D0%9B.%D0%A3_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали.

Відповідно до п 4.5. вищезазначеного Положення передбачено, що здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК.

Науково-методичною комісією факультету затверджено систему бонусних балів, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК в обсязі до 35 балів (протокол № 01 від 03 вересня 2025 р.).

Види студентської наукової та практичної активності	Кількість бонусних балів
Публікація наукової статті в періодичному науковому фаховому виданні категорії «Б» (у співавторстві із науковим керівником)	до 7 балів
Виступ з доповіддю на міжнародній, всеукраїнській науково-практичній конференції, засіданні круглого столу, симпозіуму та іншому науковому заході	до 5 балів
Публікація тез доповіді у збірнику матеріалів конференції, круглого столу чи іншого наукового заходу	до 5 балів
Участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді	до 8 балів
Участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт	до 10 балів

V. Підсумковий контроль

Згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26 червня 2025 року (<https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>)

підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих його завершальних етапах у формі модульного контролю та екзамену.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного

завдання (контрольної роботи або тесту) та проводиться або під час навчального заняття (його частини).

Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить не більше як 30 балів.

Перелік питань на залік

1. Поняття комунікації та її роль у професійній діяльності.
2. Структура та функції комунікаційного процесу.
3. Вербальні та невербальні засоби комунікації.
4. Основні моделі ефективною комунікації.
5. Психологічні аспекти сприйняття інформації.
6. Бар'єри комунікації та способи їх подолання.
7. Емоційний інтелект як складова ефективного спілкування.
8. Активне слухання: принципи та техніки застосування.
9. Емпатія та її значення у професійній взаємодії.
10. Конфлікт: поняття, ознаки та причини виникнення.
11. Види конфліктів та стадії їх розвитку.
12. Стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях.
13. Переговори як форма комунікації: поняття та функції.
14. Стратегії та тактики ведення переговорів.
15. Техніки аргументації та переконання у професійному спілкуванні.
16. Поняття та принципи медіації.
17. Міжнародні стандарти медіації та їх значення.
18. Роль і компетенції медіатора.
19. Етичні засади діяльності медіатора.
20. Етапи медіаційного процесу.
21. Техніки фасилітації діалогу у медіації.
22. Ненасильницька комунікація як інструмент врегулювання конфліктів.
23. Особливості комунікації у юридичній професійній діяльності.
24. Публічні виступи та управління складними розмовами.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90 – 100	Відмінно	A	відмінне виконання
82 – 89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75 - 81	Добре	C	загалом хороша оцінка
67 - 74	Задовільно	D	непогано
60 - 66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1 – 59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

90-100 – здобувач освіти демонструє вільне володіння теоретичними питаннями, вміє переконливо, з посиланням на законодавство обґрунтовувати проблему, яку

висвітлює; безпомилково дає відповіді на поставлені питання з посиланням на норми законодавства; вільно володіє термінологією;

82-89 – здобувач освіти при відповіді на теоретичні питання відповідає повно, володіє термінологією, знає нормативно-правові акти, вмело їх застосовує при відповіді на питання, однак може допускати деякі неточності чи положення без їх доведеності;

75-81 – здобувач освіти при відповіді на теоретичні питання може порушувати системність їх викладу, допускати окремі неточності, без їх доказовості, однак знає нормативно-правові акти, застосовує при відповіді на питання, володіє основними категоріями;

67-74 – здобувач освіти володіє більшістю теоретичними питаннями з предмету вивчення, володіє термінологією з трудового права, знає нормативно-правові акти у сфері трудового права; однак не завжди може правильно та аргументовано застосувати норми трудового законодавства при відповіді на питання;

60-66 – здобувач освіти не володіє більшістю теоретичними питаннями, однак знає основні категорії та нормативно-правові акти, але при відповіді на питання не обґрунтовує та не аргументує її;

1-59 – здобувач освіти володіє теоретичними питаннями поверхнево; знає окремі категорії та нормативно-правові акти, але не вмє правильно їх застосовувати під час відповіді на питання.

Поточне оцінювання (10 балів)

№ п/п	Бали	Пояснення
1	10 - 8	питання висвітлені повністю, використана необхідна кількість термінів, зроблені конкретні висновки; здобувач освіти демонструє вільне володіння питаннями практичного заняття, вмє переконливо, з посиланням на законодавство обґрунтовувати проблему, яку висвітлює; безпомилково виконує практичні завдання згідно поставлених вимог, бере участь у дискусії;
2	5,1 - 7,9	питання висвітлені частково, відповідь охоплює основні аспекти, використана певна кількість термінів, зроблені окремі висновки; здобувач освіти при відповіді на теоретичні питання практичного заняття допускає поодинокі неточності, однак знає нормативно-правові акти, вмє їх застосовувати під час розв'язуванні задач та аргументувати свою відповідь;
3	5 - 2,1	питання висвітлені поверхнево, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення; здобувач освіти не володіє більшістю питань практичного заняття, однак знає нормативно-правові акти; виконуючи завдання, посилається на законодавство, але не обґрунтовує свою відповідь;
4	2 - 0	питання висвітлені недостатньо, більшість тез потребують уточнення, доопрацювання; здобувач освіти володіє питаннями практичного заняття поверхнево; знає нормативно-правові акти, але не вмє правильно їх застосовувати під час розв'язування практичних завдань.

Критеріями оцінювання знань здобувачів освіти під час усних та письмових відповідей з курсу є:

- повнота розкриття питання;
- використання основної та додаткової літератури (нормативно-правових актів, підручників, навчальних посібників, журналів тощо);

- логічна послідовність та системність викладення матеріалу, культура мовлення;
- аналітичність мислення, вміння робити порівняння та формулювати висновки.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Нормативно-правові акти та стандарти

1. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX (чинний).
2. Європейська конвенція з прав людини (з протоколами) (для етичних/процесуальних стандартів справедливості та доступу до правосуддя).

Базова література (підручники/класика переговорів і медіації)

3. Fisher R., Ury W., Patton B. *Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In.* (rev./updated ed.). Penguin/Random House.
4. Ury W. *Getting Past No: Negotiating in Difficult Situations.* Bantam.
5. Moore C. W. *The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict.* 4th ed. Wiley.
6. Rosenberg M. B. *Nonviolent Communication: A Language of Life.* 3rd ed. PuddleDancer Press / CNVC.
7. Grenny J., Patterson K., McMillan R., Switzler A., Gregory E. *Crucial Conversations: Tools for Talking When Stakes Are High.* 3rd ed. McGraw-Hill (2021).
8. Stone D., Patton B., Heen S. *Difficult Conversations: How to Discuss What Matters Most.* (оновлені вид.). Penguin.

Рекомендована українська фахова література

9. Закон України «Про медіацію». Науково-практичний коментар (станом на 01.04.2023) / за заг. ред. О. О. Кармази, Т. В. Федоренко.
10. Яремко О. М. Право на медіацію як соціальну послугу: проблеми реалізації в територіальних громадах України. (наук. стаття).
11. Яремко О. М. Медіація як базова соціальна послуга: повноваження органів місцевого самоврядування. (наук. стаття).
12. Романадзе Л. Д. Соціальна послуга медіації: організаційно-правове забезпечення. (наук. стаття, 2025).
13. Духневич А. В. Карпінська Н. В. МЕДІАЦІЯ ЯК КОМПОНЕНТ ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ У ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СИСТЕМІ: ДОСВІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ. Віжник УжНУ. Серія Право. Випуск 86. 2025. С. 248-255 https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=2kY-BZkAAAAJ&sortby=pubdate&citation_for_view=2kY-BZkAAAAJ:umqufdRvDiIC
14. Карпінська, Наталія Володимирівна. «Стратегії впровадження відновного правосуддя в пенітенціарну систему України на основі міжнародного досвіду». Український політико-правовий дискурс, вип. 5, Листопад 2024, doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14056964> (фахове видання).
15. Карпінська Н. В., Янус А. МЕДІАЦІЯ У ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СИСТЕМІ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ: УКРАЇНСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ. Юридичний науковий електронний журнал. № 11. 2024. С.399-404 http://lsej.org.ua/11_2024/94.pdf (фахове видання).
16. Карпінська, Н.В. Медіація у соціальній роботі з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах: визначення ефективних практик. Соціальні науки:

перспективи та інновації. № 2. 2024, Видавництво Future Research Publishing.
<https://doi.org/10.57125/sspi.2024.01.29.02> (фахове видання).

Додаткова література (для практики комунікації)

17. Cialdini R. Influence: The Psychology of Persuasion. Harper Business.
18. Goleman D. Emotional Intelligence. Bantam / Bloomsbury.
19. Thomas K. W., Kilmann R. H. Thomas–Kilmann Conflict Mode Instrument (TKI) (для діагностики стилів поведінки в конфлікті).
20. Lewicki R. J., Saunders D. M., Barry B. Negotiation. McGraw-Hill.
21. YEVENII DIDENKO, NATALIA KARPINSKA, VIKTORIIA ANISHCHUK, VALENTYN VISYN, YULIIA PUNDOR, NATALIA RIABYKH. Mediation in criminal proceedings. AD ALTA: Journal of interdisciplinary Research. 2024. P. 231-235
<https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140141/PDF/140141.pdf> Web of Science Core Collection

Інтернет-ресурси:

1. Верховна Рада України. Законодавство України (офіційний портал).
<https://zakon.rada.gov.ua>
2. Міністерство юстиції України — інформаційні матеріали щодо медіації та альтернативного вирішення спорів. <https://minjust.gov.ua>
3. Українська академія медіації — навчальні матеріали, стандарти та практики медіації. <https://mediation.ua>
4. Centre for Nonviolent Communication (CNVC) — ресурси з ненасильницької комунікації. <https://www.cnvc.org>
5. Harvard Program on Negotiation — наукові матеріали з переговорів і комунікації.
<https://www.pon.harvard.edu>
6. Mediate.com — міжнародний портал з медіації, кейси та практичні рекомендації.
<https://www.mediate.com>
7. Council of Europe — матеріали щодо медіації та альтернативного вирішення спорів у Європі. <https://www.coe.int>
8. Європейська Комісія — платформа онлайн-врегулювання спорів (ODR) та політики ADR/медіації. <https://ec.europa.eu>